

NWSA-FINE ARTS

Received: September 2012

Accepted: January 2013

NWSA ID : 2013.8.1.D0124

ISSN : 1308-7290

© 2013 www.newwsa.com

Banu Özevin Tokinan

Dokuz Eylül University, Izmir-Turkey

banu.ozevin@deu.edu.tr

**OKUL DENEYİMİ VE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİ İLE MESLEKİ BENLİK
ALGISI VE TUTUM ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ**

ÖZET

Bu araştırmada Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin müzik öğretmeni adaylarının mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2009-2010 öğretim yılında 4. Sınıf öğrencisi olan 26 kişi katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmış ve öğretmen adaylarının konu ile ilgili görüşleri görüş formu ile toplanmıştır. Veri toplama araçları Okul Deneyimi başlamadan önce, Okul Deneyimi bittikten sonra ve Öğretmenlik Uygulaması bittikten sonra uygulanmış ve üç uygulamanın arasında anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Sonuç olarak Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin araştırmaya katılan müzik öğretmeni adaylarının mesleki benlik saygıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının "uygulama öğretmenleri yeterli birer rol model olamıyor" görüşü üzerinde yoğunlaştıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Mesleki Benlik Algısı, Tutum, Okul Deneyimi Dersi, Öğretmenlik Uygulaması Dersi

**INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE COURSES OF SCHOOL
EXPERIENCE AND TEACHING PRACTICE, AND VOCATIONAL SELF-ESTEEM AND
ATTITUDE**

ABSTRACT

This study is aimed at investigating the effects of the courses of School Experience and Teaching Practice on the vocational self-esteem of the prospective music teachers and on their attitude towards the profession. In this study, 26 senior students of Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, Department of Education of Fine Arts/Music Education Branch in the school year 2009-2010 were interviewed. For data collection, the Scale of Vocational Self-Esteem and the Scale of Attitude Towards the Vocation of Teaching were used and the participants were asked to write an essay representing their view of the subject. The data collection tools were applied once before and once after School Experience and once after Teaching Practice; and the data collected were compared to see whether any significant differences would appear. It was concluded that School Experience and Teaching Practice did not create a significant difference on the vocational self-esteem of the prospective music teachers who participated in the study and neither on their attitude towards the profession. It was observed that the students' interpretation of this deficiency in obtaining the desired results pointed largely toward the fact that the supervising teachers in the applications were not adequate role models.

Keywords: Music Education, Vocational Self-Esteem, Attitude, School Experience Course, Teaching Practice Course

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans programı 8 yarıyıldan oluşmakta ve 4 yıl sürmektedir. Program incelendiğinde genel kültür dersleri, öğretmenlik mesleğine ilişkin dersler ve müzik alan bilgisine ilişkin derslerin yanına beşinci yarıyıldan itibaren müzik öğretmenliğine yönelik derslerin eklendiği görülmektedir. Yedinci yarıyıla kadar alan bilgisi ve öğretmenlik mesleği ile ilgili donanım kazanan öğretmen adayları yedinci yarıyıldaki "Okul Deneyimi" ve sekizinci yarıyıldaki "Öğretmenlik Uygulaması" dersleri ile öğretme-öğrenme sürecini gerçek okul ortamında gerçek öğrencilerle deneyimleme olanağı bulmaktadırlar. Bu dersler "öğretmen adaylarının meslekte gereksinim duyacakları öğretmenlik deneyimini gerçek ortamlarda yani okullarda kazanmasını öngörmektedir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde okullarda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi ve becerilerin bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya konulması ve denenmesi açısından önemli bir aşamayı oluşturmaktadır" (YÖK, 2007:45).

Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının gerçekleşeceği okullar, fakülte işbirliği ile Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenmekte ve öğretmen adayları belirlenen okullarda uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmenin işbirliği, gözlemleri ve geri bildirimleri ile bu süreci deneyimlemektedir.

Okul Deneyimi dersinin amaçları şu şekilde açıklanmaktadır: "Okul Deneyimi öğretmen adayının okul hayatına ve öğretime planlı bir şekilde katılmasını sağlamalıdır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanakları sağlamalıdır. Okul Deneyimi dersinde haftalar boyunca etkinlikler öğretmen adaylarına başarılı birer öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli beceriler kazandıracaktır" (YÖK, 1997:2).

Okul Deneyimi dersi ile okul ortamını, sınıf ortamını tanıyan, öğretmenliğin nasıl yapıldığını gözlemleyen öğretmen adayları programın sekizinci yarıyılında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersi ile bir sınıfta öğretici konumuna geçmektedirler. Öğretmenlik uygulaması tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdır:

- Derslerin öğretim programları, çalışma şekilleri, ders kitapları, öğrenci dosyaları, not defterleri, ölçme ve değerlendirmeler de dahil olmak üzere eğitimin çalışma alanlarına giren yılları ile ilgili hedeflerini anlamış olma,
- Bir sınıftaki öğrencileri organize etme, kontrol altına alma, onlarla iletişim kurma ve onları aktif bir biçimde öğretmen-öğrenme sürecine katmada deneyim kazanmış olma,
- Öğrencilere bilgi verme, beceri kazandırma ve onları güdüleme amaçlarıyla yararlanabileceği teknikler geliştirmiş ve bunlardan etkili bir biçimde yararlanma gücü kazanmış olma,
- Okul toplumu ile bütünleşmiş ve öğretmenler ekibinin bir üyesi olarak çalışmış olma,
- Öğretmenlikteki yeterliğini değerlendirmiş; güçlü yönlerini geliştirmiş, zayıf yönlerini düzeltmiş olma,
- Kuramsal bilgi birikiminden uygulamada yararlanabilecek hale gelmiş olma (YÖK, 1997:3-4).

Buna göre okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını tamamlamış öğretmen adaylarının "hazırlanmakta oldukları düzeyde öğretmenlik ve

değerlendirme yapmak için gerek duyacakları mesleki yeterlikleri oluşturmaları; öğrencilerinin yaş, yetenek, özel gereksinim ve özgeçmişlerine uyarlayabilecekleri çeşitli öğretim teknikleri geliştirebilmeleri; etkili bir okul ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilecek anlayış ve tutumlara sahip, iyi birer öğretmen olabileceğine inanması (YÖK, 1997:3-4)"; ileride yapacağı mesleğe yönelik rol modelini görerek bu mesleğe karşı olumlu bir tutum geliştirmesi ve tercih ettiği mesleğin değerli olduğu inancının artması beklenmektedir. Bireyin tercih ettiği mesleğine ilişkin değerlilik yargısına mesleki benlik saygısı denmektedir. Mesleki benlik saygısı bireyin isteyerek ya da istemeyerek benliğine mal ettiği meslek ile ilgili yüklenme ve tanımlamalardan duyduğu hoşnutsuzluğun, gururun, onurun ve saygının derecesidir (Arıca, 1999). Mesleki benlik saygısı özellikle mesleğin eğitimini alan ve mesleği icra etme durumunda olan birey için daha belirgindir. Bu kişi, artık kendisini o mesleğin bir elemanı gibi tanımakta, çevresinden de bu tür geri bildirimler almaktadır (Munson, 1992).

Benlik sistemiyle uyumlu bir meslek, benliği güçlendirirken benlik sistemiyle uyumsuz bir meslek ciddi sıkıntılar yaratabilmektedir. Benliğiyle uyumlu bir meslek icra eden bireylerin daha başarılı olmaları beklenirken uyumsuz bir mesleği icra eden bireylerin çatışma ve doyumсузluk yaşama olasılıkları yüksektir (Super & Bohn, 1970).

Mesleğinin değerli olduğunu düşünen bireylerin mesleklerine karşı olumlu bir tutum geliştirmeleri beklenebilir. Tutum, bireyin bireylere, olaylara ve durumlara karşı bireysel etkinliklerindeki seçimini etkileyen kazanılmış içsel bir durum olarak tanımlanabilir (Senemoğlu, 2007). Olumlu veya olumsuz tepkide bulunma eğilimi olan tutumlar yaşantılar yoluyla öğrenilirler (Tavşancıl, 2002) ve değişebilirler (Bernstein vd., 1994).

Öğretmen adaylarının seçtikleri mesleği değerli bulmaları ve mesleğe yönelik geliştirdikleri olumlu/olumsuz tutumları, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları sırasında edindikleri deneyimlerle ilişkili olabilir. 1998 yılındaki yeniden yapılandırma süreci sonrasında okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasına ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Öğretmen adaylarının okul deneyiminde yaptıkları uygulamalar ile öğretmenlik mesleğine ilişkin düşüncelerinin olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşılan çalışmalar (Aydın vd., 2007; Aytunga, 2004), öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmenlik mesleğine ilişkin düşüncelerinin olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşılan çalışmalar (Kaya, 2003; Şişman & Acat, 2003) ve bunların yanı sıra son sınıftaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ilk sınıflara göre daha düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar (Bulut & Doğar 2006) bulunmaktadır. Dündar (2003) müzik öğretmeni adayları ile yaptığı çalışma sonucunda okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının büyük ölçüde (%78) öğretmenliğe hazırladığı bulgusuna ulaşmıştır. Ulaşılabildiği kadarıyla Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin müzik öğretmeni adaylarının mesleki benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerindeki etkilerini ve aralarında ilişki olup olmadığını içeren bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri öğretmen olma sürecinde gerçek öğrenme-öğretme ortamıyla karşılaşma, "öğretmen" olma durumunu yaşama, öğrenim yaşamı süresince edinilen bilgileri gerçek hedef yani "öğrenci"ye aktarma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte öğretmen adayının "ben öğretmen oldum" diyebilmesi, gelecekteki mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmesi ve mesleğine

saygı duyması ve bu sayede ileride mesleğine sahip çıkan, öğretmen olmanın gereklerini yerine getiren bireyler olmaları beklenmektedir. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin sağlıklı ve nitelikli yürütülmesi bu beklentinin gerçekleşme olasılığını yükseltebilir.

Bu gerekçeden yola çıkarak bu araştırmada Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki benlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri öğretmen adaylarının öğretmen olma süreçlerinde önemli rol oynamaktadır. Bu araştırmaya Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları ve mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve konu ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Araştırma sonuçları bu derslerin daha nitelikli yürütülmesine katkıda bulunabilir.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırma Grubu (Research Group)

Araştırma grubunu 2009-2010 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı son sınıfında öğrenim gören 26 öğrenciden oluşturmaktadır.

3.2. Veri Toplama Araçları (Data Collecting Instruments)

- **Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği:** Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Tanrıoğen (1997) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Beşli Likert tipindeki ölçekte 39'u olumlu 13'ü olumsuz olmak üzere 52 madde bulunmaktadır. Ölçek, olumlu maddelerde "hiç katılmıyorum" seçeneğinden "tamamen katılıyorum" seçeneğine doğru 1,2,3,4,5 şeklinde, olumsuz maddelerde ise aynı seçenekler 5,4,3,2,1 şeklinde puanlamaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 52 ile 260 arasında değişmektedir. Tek boyutlu ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,94'dür. Bu araştırmaya katılan 26 kişilik grup için ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,96 bulunmuştur.
- **Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği:** Öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı düzeylerini belirlemek üzere Arıcak (2001) tarafından gerçekleştirilen Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacıyla uygulanabilmektedir. Beşli Likert tipindeki ölçekte 30 madde bulunmaktadır. Maddelerin 14 tanesi olumlu, 16 tanesi olumsuzdur. Ölçek olumlu maddelerde "hiç katılmıyorum" seçeneğinden "tamamen katılıyorum" seçeneğine doğru 1,2,3,4,5 şeklinde, olumsuz maddelerde ise aynı seçenekler 5,4,3,2,1 şeklinde puanlamaktadır. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında değer vermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak bulunmuştur. Pearson çarpım-moment korelasyonu hesaplaması sonrasında ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,90 (p<0.01) olarak bulunmuştur. 26 kişilik araştırma grubu için ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,88

olarak bulunmuştur. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği, okul deneyimi başlamadan önce (1), okul deneyimi bittikten sonra (2) ve öğretmenlik uygulaması bittikten sonra (3) uygulanmıştır.

- **Görüş Formu:** Kompozisyon şeklinde yazılması istenen görüş formu öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin öğretmen olma süreçlerine katkısı hakkındaki görüşlerini saptamak amacıyla kullanılmıştır. Görüş formları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin bitiminde uygulanmıştır.

3.3. Veri Analizi (Data Analysis)

Araştırma verilerinin analizinde SPSS 13.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma grubunda yer alan öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları puanlar normal dağılım gösterdiği için parametrik bir test olan One-way ANOVA kullanılmıştır.

Araştırmada öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin alınmasının nicel olarak elde edilen araştırma bulgularını geliştireceği düşünülmüştür. Öğretmen adaylarının görüşlerinin analizinde nitel araştırma yöntemi tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. "Bu analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır" (Yıldırım & Şimşek, 2000:159).

4. BULGULAR (FINDINGS)

Bu bölümde toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Nicel Analiz Bulguları (Findings of Quantitative Analyses)

Bu bölümde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile mesleki benlik saygısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişkileri belirlemek üzere yapılan One-Way ANOVA analizi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 1. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile mesleki benlik saygısına ilişkin One-Way Anova bulguları
(Table 1. The One-Way Anove findings for the courses of school experience and teaching practice, and vocational self-esteem)

Ölçüm No	n	Ortalama	Standart Sapma	F	p
1	26	127,58	12,192	0,55	0,58
2	26	124,23	13,785		
3	26	123,69	16,937		
Toplam	26	125,17	14,356		

$p > 0.05$

- 1) Okul deneyimi dersi öncesi
- 2) Okul deneyimi dersi sonrası
- 3) Öğretmenlik uygulaması dersi sonrası

Analiz bulguları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarında anlamlı bir farklılık yaratmadığını ortaya koymaktadır ($p = 0,58 > 0,05$).

Tablo 2. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutuma ilişkin One-Way Anova bulguları
(Table 2. The One-Way Anova findings for the courses of school experience and teaching practice, and attitude toward the vocation of teaching)

Ölçüm no	n	Ortalama	standart sapma	F	p
1	26	218,81	26,09	0,14	0,87
2	26	222,08	28,44		
3	26	222,46	28,91		
Total	26	221,12	27,53		

p>0.05

- 1) Okul deneyimi dersi öncesi
- 2) Okul deneyimi dersi sonrası
- 3) Öğretmenlik uygulaması dersi sonrası

Analiz bulgularına göre okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık yaratmamıştır (p=0,87>0,05).

4.2. Nitel Analiz Bulguları (Findings of Qualitative Analyses)

Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin bitiminde sürece ilişkin olarak yazdıkları görüş formları düzenlenmiştir. Anlamlı veri birimleri saptanarak temalar belirlenmiştir. Temalar "öğretmen olma", "uygulama öğretmeni", "programdaki yer ve önem" başlıkları altında organize edilmiştir. Tablo 3'de temalar ve temalara uygun örnek tümcelere yer verilmiştir.

Giriş bölümünde belirtildiği gibi Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri gerçek öğrenme-öğretme ortamını yaşatması, öğretmen adayına "ben öğretmen oldum" düşüncesini verebilmesi açısından önemlidir. Özellikle Öğretmenlik Uygulaması dersinde sınıfın tek hakimi olmak, öğrenme-öğretme sürecini yönetebilmek, öğrenilenleri pratiğe aktarmak öğretmen olma bilincini kazandırabilmektedir. Öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin deneyim kazanma, mesleki benlik kazanma, özgüven geliştirme açılarından olumlu etkileri olduğuna inandıkları görülmektedir. Öğretmen adayları gerçek ortamlar olan okullarda geçirdikleri süre boyunca öğretmenlik mesleğine ilişkin kafalarındaki soru işaretlerinin giderildiğini ve kendilerini birer öğretmen olarak görmeye başladıklarını belirtmişlerdir.

Uygulama öğretmeni öğretmen adayının Okul Deneyimi dersi süresince gözlemlendiği, Öğretmenlik Uygulaması dersi süresince onun desteğini alarak ders işlediği bir rol modelidir. Uygulama öğretmenin öğretmenlik mesleğine bakışını, sınıfa hakimiyetini, öğrenciler ile iletişimini, öğrenme-öğretme sürecini yönetişini, dersi planlamasını, ölçme-değerlendirme sürecini planlaması ve uygulamasını gözlemlemek, sonrasında uygulama öğretmenin gözetiminde öğretim aşamalarını birlikte uygulamak öğretmenin adayının öğretmen olma sürecinde son derece önem kazanmaktadır. Öğretmen adaylarının görüş formunda yer alan görüşleri, uygulama öğretmenin öğretmen imajına uymayan davranışlar sergilemesi nedeniyle yaşadıkları hayal kırıklığını ve uygulama öğretmeni gibi bir öğretmen olmak istemediklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Görüşleri
(Table 3. The opinions of prospective teachers)

Tema	Örnek tümce
Öğretmen olma	<p>"Öğretmen olacağım günü merakla bekliyorum."</p> <p>"Okul deneyiminden önce öğretmenlik mesleğine daha soğuk bakmaktaydım. Kafamdaki soru işaretleri daha aza inmiş oldu."</p> <p>"(ilk gün) öğretmen olduğumu hissettim, öğrencilerin de bana öğretmenim demesi beni acayip güdüledi"</p> <p>"Öğretmenlik mesleğinin tam bana göre bir meslek olduğunu fark ettim."</p> <p>"Kesin olarak öğretmen olabileceğime öğretmenlik uygulamasından sonra karar verdim. Bundan önce yapamayacağımı düşünüyordum çünkü."</p> <p>"Her seferinde de bir şeyler öğretmenin hazzı ile geri döndüğüm için öğretmen olma fikirleri çok farklılaşma gösterdi."</p> <p>"Öğrencilere ders anlatmaktan çok keyif aldım."</p> <p>"Kendime olan özgüvenim (öğretmenlikle ilgili) oldukça gelişti."</p> <p>"Mesleğim anlamında o kadar çok birikim kazandık ki o kazandığımız her bir birikim benim için ileride harita niteliği taşıyacak ve mesleğime olan sevgimi, ders kalitemi ve öğrencilerle olan ilişkiyi inanılmaz derecede olumlu anlamda etkileyecek diye düşünüyorum."</p>
Uygulama öğretmeni	<p>"İlk dönemde (okul deneyimi dersinde) yapacağımız gözlemlerin bizi ikinci döneme hazırlayacağını düşünmüştüm. Ancak staja gittiğimde gözlemleyecek bir şey bulamadık... Ortada gözlemleyebileceğimiz bir öğretmen ya da ders yoktu."</p> <p>"Staj okulunda öğretmenlikle ilgili hiç bir şey öğrenmedim. Tamamen bomboş geçti. Böyle çabasız, bedavadan maaşını alan ve öğrencilerle ders yapmaya dahi çalışmayan bir öğretmen olamaz. Ama en azından nasıl bir öğretmen olmayacağımı öğrenmiş oldum."</p> <p>"Staja gittiğimden beri çok olumsuz düşünceler edindim. Müzik dersinin bu kadar önemsiz bir ders olarak görülmesi beni çok üzdü. Gittiğimden beri bir gün bile öğretmenin ders işlediğini görmedim."</p> <p>"Stajdaki öğretmenlerin bize yol göstereceğini, yeni teknikler kullanacağını düşünmüştüm."</p> <p>"Hayatımda bu kadar niteliksiz bir staj öğretmeni görmedim. Öğrencilerine ilgi göstermeyen, ders işlemeyen, belli bir amacı olmayan, karakersiz, mesleğine ve kendi benliğine saygısı olmayan bir insanın öğretmen olması büyük bir hayal kırıklığı."</p>
Programdaki yeri ve önemi	<p>"Okulda uygulanabilirliği açısından şüpheli olduğum etkinliklerin sınıfta uygulanması beni mutlu etti."</p> <p>"Öğrendiğim bilgileri uygulayabildiğimi gördüm."</p> <p>"Öğretmenlikte yapılması ve yapılmaması gerekenleri kişilerin bu derste öğrendiğini düşünüyorum."</p> <p>"Öğretmen olduğumuzda önümüze ışık tutacak olan bu dersleri keşke daha önceki yıllarda da alabilseydik. Çünkü sadece son sene olduğunda sudan çıkmış balık gibi oluyoruz. Ne yapacağımızı bilmiyoruz ve böyle mezun oluyoruz."</p>

Öğretmen adayının Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans programında yer alan derslerde edindiği bilgi ve becerileri kendi öğretmenliğine aktarması kuşkusuz Okul Deneyimi ve özellikle Öğretmenlik Uygulaması derslerinin temel amaçları arasında yer almaktadır. Tablo 3'de "programdaki yer ve önem" teması altında yer alan görüşler öğretmen adaylarının öğrenim yaşamları süresince öğrendikleri bilgi ve beceriyi pratiğe yansıtma konusunda sahip oldukları şüpheleri giderme açısından Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin önemini ortaya koyar niteliktedir.

Lisans programında yer alan öğretmenlik mesleği ile ilgili dersler, iyi bir öğretmenin niteliği, neler yapması gerektiği, öğrencilerle iletişimi vb. konularda teorik bilgiler vermektedir. Bunları bizzat, gerçek okul ortamında deneyimlemek, teorik bilgiyi pratiğe aktarmak öğretmen adaylarınınca önemli noktalardan biri olarak tespit edilmiştir.

Giriş bölümünde söz edildiği gibi Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri programın son senesinde yer almaktadır. Bu derslerin son sınıfla sınırlı olması öğretmen adaylarının kendilerini yeterince geliştiremedikleri yargısına varmalarına yol açmıştır.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER (CONCLUSSION, DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS)

Bu araştırma Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ile öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı ve tutumları arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Mesleki benlik saygısı puan ortalaması, ölçekten alınabilecek 150 puanda 127,58 ile başlamış ancak sonrasında anlamlı olmasa da ($p=0,58>0,5$) süreç içinde bir düşüş göstermiştir (2. ölçüm için 124,23; 3. ölçüm için 123,69). Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının puan ortalaması ise ölçekten alınabilecek en yüksek puan olan 260 puanda 218 gibi yüksek sayılabilecek bir ortalama ile başlamıştır. Süreç içerisinde anlamlı olmayan ($p=0,87>0,5$), ufak bir artış görülmüştür. Ancak bu deneyimden beklenti mesleğe yönelik tutumun ve mesleki benlik saygısının düşüş göstermesi veya başlangıç seviyesinde kalması değil aksine puanlarda anlamlı düzeyde artış görülmesidir. Giriş bölümünde de belirtildiği gibi bu dersler öğretmen adayının "etkili bir okul ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilecek anlayış ve tutumlara sahip, iyi birer öğretmen olabileceğine inanması" (YÖK, 1997:3-4) hedefiyle gerçekleştirilmektedir. Öğretmen adaylarının yüksek sayılabilecek düzeydeki mesleki benlik saygılarının ve mesleğe yönelik tutumlarının yüksek sayılabilecek bir puanla başlamış olması önceki yıllarda aldıkları derslerden kaynaklanıyor olabilir. Puanların beklenen düzeyde yükselmemiş olması öğretmen adaylarının kendilerine rol model olarak alacakları bir uygulama öğretmeni ile karşılaşmalarından kaynaklanıyor olabilir. Uygulama öğretmenlerini gözlemleyerek edindikleri olumsuz izlenim mesleklerine verdikleri değerini azalmasına neden olmuş olabilir.

Yapılan çeşitli araştırmalarda (Ayдын vd., 2007; Aytunga, 2004; Dündar, 2003; Kaya, 2003; Şişman ve Acat, 2003) araştırma sonuçları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasının öğretmen adayları üzerinde deneyim kazanma, öğrendiklerini uygulama, özgüven geliştirme, olumlu tutum geliştirme açılarından olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasına yönelik olumlu olduğu kadar olumsuz görüşlere de sahip olduğu görülmektedir. Olumsuz görüşler incelendiğinde

olumsuzluğun büyük oranda uygulama öğretmeninin yeterli bir rol model olmamasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Bu sonuç uygulama okullarındaki öğretmenlerin görevlerinin bilincinde olmadığı, öğretmen adaylarına gerekli yardımı yapmadığı, yeterince rol model olamadığı sonuçlarına ulaşan diğer araştırma sonuçları (Baştürk, 2010; Özevin, 2010; Baştürk, 2009; Eraslan, 2008; Özkılıç vd., 2008; Demircan, 2007; Özbek & Aytekin, 2003; Ünver, 2003; Kiraz, 2002; Bağcıoğlu, 1997) ile uyusmaktadır. Bu durum uygulama öğretmenlerinin belirlenmesinde daha seçici ve titiz davranılmasının yararlı olacağı görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

1998 yılı Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırma süreci öncesinde Okul Deneyimi dersleri lisans programının 3. senesinde başlamakta, Öğretmenlik Uygulaması dersi ise 4. sınıfın ilk ve ikinci yarısında olmak üzere bir senelik süreçte yapılmakta idi. 1998 yılındaki düzenlemeden sonra Okul Deneyimi dersi lisans programına 1. sınıf birinci yarıyılı ve 4. sınıf birinci yarıyılında olmak üzere iki dönemlik ders olarak eklenmiştir. 2006 yılında bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri özellikle Öğretmenlik Uygulaması dersinin tek yarıyılla sınırlanmasının yetersiz olduğu yönündedir. Bu sonuç Ören, Sevinç ve Erdoğan (2009)'un araştırma sonuçlarıyla uyusmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda şunlar önerilebilir:

-Eğitim fakültelerinin kendi bünyesinde bir uygulama okulu olmalıdır. Bu okulda görev yapan öğretmenler fakülte ile işbirliği içinde çalışmalıdır. Bu sayede öğretmen adayları okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması sürecini daha verimli geçirerek meslek yaşantılarına daha nitelikli atılabilirler.

-Bu okullar hayata geçirilene kadar uygulama öğretmenleri hizmet içi eğitimden geçirilebilirler. Türkiye'deki müzik eğitiminin daha kaliteli yapılabilmesi için sistem içerisindeki öğretmenlerin eğitilmesi de eğitim fakültelerinin görevi olmalıdır. Bu durum bir program haline gelmelidir.

-Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması derslerinin lisans programı içindeki yeri ve zamanları gözden geçirilmeli ve öğretmen adaylarına faydalı olacak şekilde düzenlenmelidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Arıca, T., (1999). Grupla psikolojik danışma yoluyla benlik ve mesleki benlik saygısının geliştirilmesi. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
2. Arıca, T., (2001). Mesleki benlik saygısı ölçeğinin geliştirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. N. V. Acar (Ed). 6. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Sempozyumu Özet Kitabı: Sayı. 8, Değişen Yüzyıl, Değişen Türkiye ve D&R, 29. Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği yayınları.
3. Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M., (2007). Öğretmen adaylarının "Okul Deneyimi II" dersine ilişkin görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: IV, Sayı: II, 75-90.
4. Aytunga, O., (2004). Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adayları üzerindeki etkileri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 11, 141-162.
5. Bağcıoğlu, G., (1997). Genel, mesleki ve teknik eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

6. Baştürk, S., (2010). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 31, 57-68.
7. Baştürk, S., (2009). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. İlköğretim online, 8 (12), 439-456.
8. Bernstein, D.A., Clarke-Steward, A., Roy, E.J., Srull, T.K., and Wickens, C.D., (1994). Psychology. Third edition. ABD: Houghton-Mifflin Company.
9. Bulut, H. ve Doğar, Ç., (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 1, 13-27.
10. Demircan, C., (2007). Okul Deneyimi II dersine yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi (Mersin Üniversitesi örneği). Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 2, 119-132.
11. Dündar, M., (2003). Müzik öğretmeni yetiştirmede alan eğitimi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1, 59-67.
12. Eraslan, A., (2008). Fakülte-okul işbirliği programı: Matematik öğretmeni adaylarının okul uygulaması dersine ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 95-105.
13. Kaya, M., (2003). Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 14-15, 89-115.
14. Kiraz, E., (2002). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi mesleki gelişiminde uygulama öğretmenlerinin işlevi. Eğitim Bilimleri ve Uygulama, Cilt: 1, Sayı: 2, 183-196.
15. Munson, W., (1992). Self-esteem, vocational identity and career salience in high school students. Career Development Quarterly. 40(4), 361-368.
16. Ören, F.Ş., Sevinç, Ö.S. ve Erdoğmuş, E., (2009). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I derslerine yönelik tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 15/58, 217-246.
17. Özbek, Z.T. ve Aytekin, F., (2003). Eğitim öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve öğretmenlik uygulaması dersinde memnuniyet durumları üzerine bir araştırma. Çağdaş Eğitim, 295, 31-39.
18. Özevin, T.B., (2010). The evaluation of the perspectives of music teachers concerning the influence of the program from which they have graduated on the profession. Procedia Social and Behavioral Sciences, 2 (2010), 4359-4365.
19. Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal, H., (2008). Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. İlköğretim online, 7(3), 726-737.
20. Senemoğlu, N., (2007). Gelişim, öğrenme ve öğretim. Ankara: Gönül Yayıncılık.
21. Super, D.E. and Bohn, M.J., (1970). Occupational Psychology. London: Tavistock publications.
22. Şişman, M. ve Acat, M.B., (2003). Öğretmenlik Uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 1, 235-250.

23. Tanrıöğen, A., (1997). Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:3, 55-67.
24. Tavşancıl, E., (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayınevi.
25. Ünver, G., (2003). Öğretmenlik uygulamasında işbirliği: Bir durum çalışması. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1, 87-100.
26. Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2000). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
27. YÖK, (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Ankara: YÖK.
28. YÖK, (1997). Okullarda uygulama çalışmaları. Ankara: YÖK.